

Tykocińskie ślady bogatej żydowskiej przeszłości

Niemal sześćsetletni Tykocin był przed II wojną światową jednym z wielu miast Podlasia – i nie tylko – zamieszkałych niemal w połowie przez ludność żydowską. W podziękowaniu za pomysł i koordynację serwisu społecznościowego Wirtualny Sztetl poświęconego żydowskiej historii lokalnej, dyrektor Muzeum Getta Warszawskiego Albert Stankowski otrzymał od Burmistrza Tykocina, Mariusza Dudzińskiego, pamiątkową plakietę.

„Panu Albertowi Stankowskiemu, Dyrektorowi Muzeum Getta Warszawskiego, dziękujemy za ogromną pracę na rzecz badania i popularyzacji historii polskich Żydów, w tym mieszkańców Tykocina” – wręczenie honorowego upominku dla dyrektora MGW odbyło się w jednym z najpiękniejszych miejsc na Podlasiu. Położony nad Narwią Tykocin – najstarsze miasto Podlasia z prawami miejskimi nadanymi w 1425 roku – szczycił się „pierwszą po krakowskiej w Koronie” gminą żydowską, w której Żydzi osiedlali się począwszy od XVI wieku. Dzięki ich prężnej działalności kupieckiej, finansowej, rzemieślniczej i naukowej miasto nieustannie podnosiło swój status. Słynną mieszkanką Tykocina była Rywka Tikliner (Rebeka Tykocińska), uczona i pisarka, córka rabina Mordechaja Tiklinera, autorka wydanego w Pradze w 1609 roku i znanego w Europie Zachodniej dzieła „Meneket Riwka”, traktującego o podmiotowej roli kobiety w społeczeństwie. To właśnie ona jest też autorką pieśni na święto Simchat Tora.

W miejscu drewnianej synagogi wybudowano w 1642 roku murowaną, w stylu barokowym, która w XVII i XVIII wieku była w Koronie największą po krakowskiej. Dziś mieści Muzeum Judaistyczne. Można w nim podziwiać, obok wnętrza synagogi, pokój rabina odtworzony w jej wieży oraz ekspozycję poświęconą wieczerzy paschalnej. Wystawy stałe w Domu Talmudycznym to Gabinet Glogerowski, galeria malarstwa Zygmunta Bujnowskiego i dawna apteka. W 1522 roku założono w Tykocinie, zachowany do dziś, cmentarz żydowski.

Tykocińska gmina żydowska rozwijała się do czerwca 1941 roku, kiedy po wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej wojska niemieckie po raz drugi wkroczyły do miasta i dokonały eksterminacji niemal wszystkich Żydów. W ciągu dwóch dni, 25 i 26 sierpnia, zamordowano ok. 1400 osób, które spoczęły w zawczasu wykopanych trzech dołach, w pobliskim Lesie Łopuchowskim. Ocalało kilkanaście osób. Miejsce kaźni jest pięknie upamiętnione i znajduje się na trasie Marszu Żywych.

Przy placu Czarnieckiego 10, w zachowanym zabytkowym domu malarza Maksymiliana Kizlinga można oglądać wystawę „133 opowieści. Tykocin w latach 1885 – 2018”, na którą składają się fotografie i przedmioty codzienności. Można też odsłuchać fragmenty rozmów z Abrahamem Turkiem, ocalonym z Zagłady lekarzem z Tykocina. Wystawę przygotowali mieszkańcy miasta oraz potomkowie tykocińskich Żydów mieszkający dziś w Izraelu, Australii, USA i Turcji.

Anna Kilian

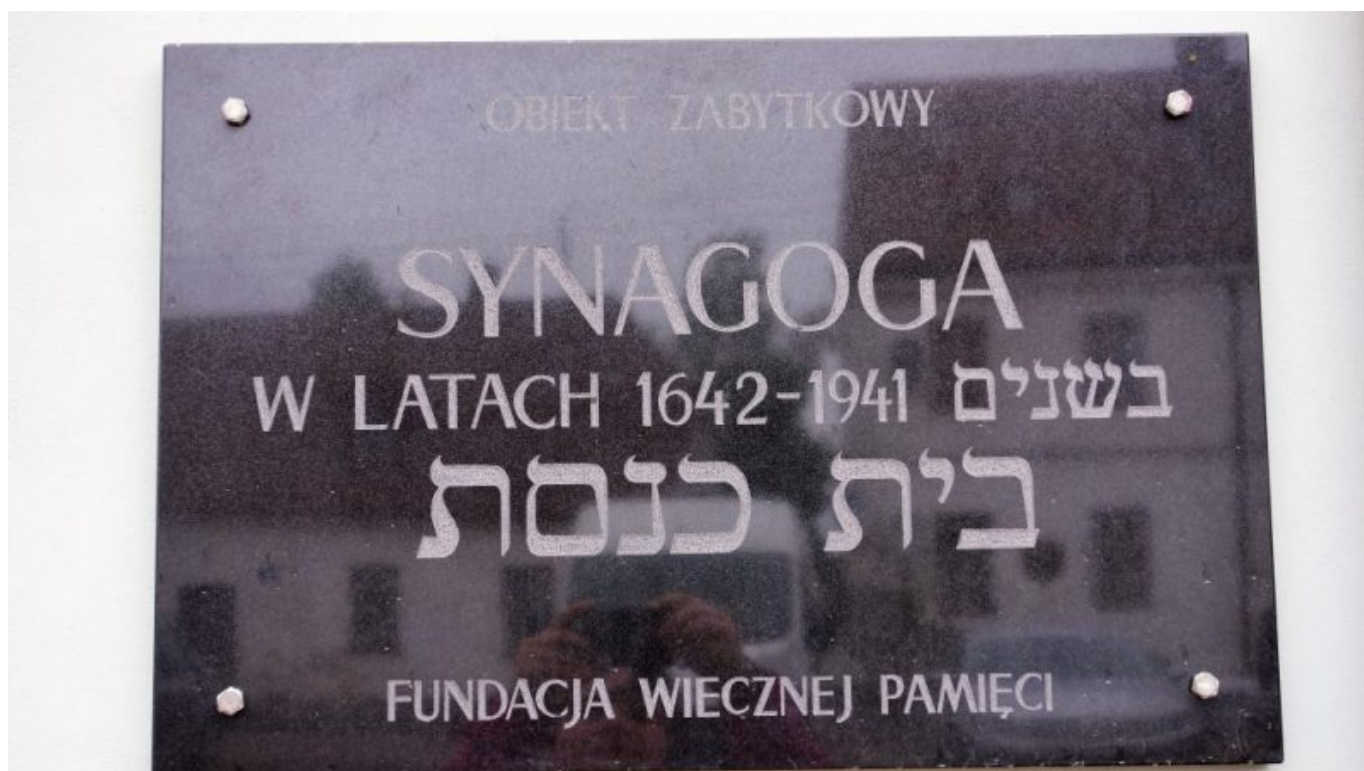

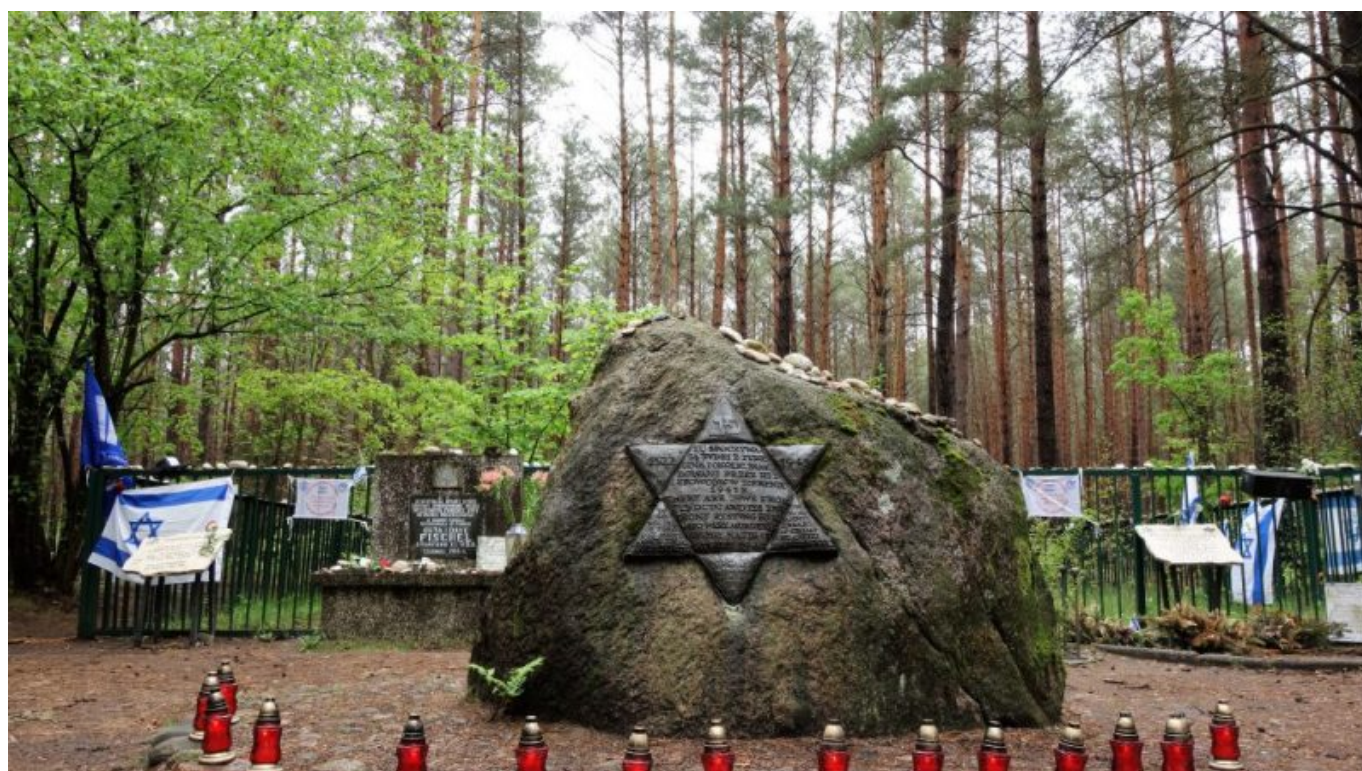

Data publikacji: 2019-05-17

Data wydruku: 2023-03-04 10:41

Źródło: <https://1943.pl/artukul/tykocinskie-slady-bogatej-zydowskiej-przeszlosci/>